

VEGYESEK.

Lóistállók hiánya 1520-ban. Egy gazdag cseh főúr, Prága várának ővárnagya: Zdeňko Lev z Rožmitála 1520. augusztus 24-ikére, hivatalos küldetésben Csehországból, nagy kísérettel Pozsonyba készült menni. E végből, július 10-én kelt cseh nyelvű levelében (Archiv Český. VIII. 171. l.), Budán lakó sógorát: Ryzmberk Břetisláv királyi főudvarmestert fölkérte, tudakoltassa meg Pozsonyban, hogy hol adnak majd neki ott szállást. „Szeretném — úgymond — ha a lovak számára sátraink (stáni) volnának, cseh szokás szerint, (podle obyčeje českého) 120 ló számára, mert a magyar szokás szerint (neb kdyby bylo po uhersku): holmi karámkat (ploty) jelölnének ki valahol nekünk, istállók (marštali helyébe!”

Ezt a becses tanuságot köszönhetjük a büszke cseh főúr kifakadásának!

T. K.

Ónbehozatal 1552-ben. I. Ferdinánd király az ónkereskedésnek Magyarországon való monopóliumát, egy birodalmi németnek, Mayr Konrádnak engedvén oda, ez 1552-ben azzal a panaszszal fordult a királyhoz, hogy Magyarországba Lengyelországból s máshonnan is csempésznek be őnt, amiből mind neki, mind a (bécsi udvari) kamarának nagy kára van, mert hiszen ő a kamara ónját árúsítja. Erre, a király május 14-én (Orsz. Levéltár. Benigna Resol. t. IV. f. 61.) a pozsonyi kamarának meghagyta, hogy az ilyen óncsempészetet, minden módon megakadályozni igyekezzék.

T. K.

A faggyú ára 1582-ben. Ernő főherczeg 1582-ben (M. Tud. Akadémia oklevelei) Pozsony város tanácsához intézett leiratában rendeli, hogy a pozsonyi mészárosok elégedjenek meg, a faggyúnak most megszabott mázsánkinti 4¹/₂ frtnyi árával, minthogy harminczadot úgy sem fizetnek, legelőjük pedig bőven van.

T. K.

Borkivitelünk Lengyelországba 1711—35-ig. A szepesi kamarai adminisztráció számvevőségének 1736. aug. 8-án, illetőleg 21-én kelt kimutatásai szerint Lengyelországba kivittek bort:

	3 akós hordók száma (vasa 3 urnarum)	1½ akós általagok száma (vascula 1½ urnarum)	Egy hordó átlagos ára rajnai frt kr	A kivitt bornak összes értéke rajnai frt kr
1711-ben	7,304		35	255,640
1712	7,765		45	352,425
1713	9,830		42	412,860
1714	6,781		50	339,050
1715	8,525		67	571,175
1716	8,854		12	106,248
1717	8,803½		82	721,887
1718	10,724		36	386,064
1719	13,367		36	481,212
1720	14,480½		30	434,415
1721	15,241½		20	304,830
1722	11,973½		30	359,205
1723	17,096½		15	266,347·30
1724	12,852		36	462,672
1725	18,068½		30	541,875
1726	18,380		37·30	689,250
1727	22,243	668	30	687,330
1728	23,293	747	18	432,720
1729	15,754	473	36	584,172
1730	15,379	330	27	424,143
1731	13,007	304	21	279,531
1732	17,644	203	36	642,492
1733	24,880	258	32	804,416
1734	11,595	653	36	440,928
1735	21,077	434	30	645,330

1726-ig bezárólag a harminczadszámad-
általagok számát külön nem
említik

A számvevőség az áraknál, a kincstári borok piaczi árait vette alapul, de maga bevallja, hogy azok nem lehetnek irányadók, minthogy e kimutatásban a kincstárnak ha nem is a legfinomabb borait, hanem miskolczi, szikszói, aszalói, medgyaszói, beregszászi, munkácsi, ungvári, szerednyei, hécei és más alsóbbrendű borait vette számításba, holott ugyanezen szőlőhegyeken: mások borainak rendes piaczi ára: csak 10, 11, 12, 13, 14 s legföljebb 15 rajnai forintra tehető. Külön az aszú boros általagok piaczi árát pedig a számvevőség meg nem állapíthatta, mert a kincstár aszúborokat csak a leg-ritkább esetben szokott eladni, mivel azonban általános szokás, hogy 1 általag aszúbort 3 akós hordó közönséges borral vesznek egyenlő értékűnek, a számvevőségnek is ez szolgált alapul. De az iratok mellett van egy német kimutatás, a mely egészen más árakat tüntet föl, e szerint lett volna:

	1 hordó	1 általag
1727-ben	37	52
1728	30	63
1729	36	45
1730	37	46
1731	54	48
1732	45	50
1733	31	47
1734	33	56
1735	32	32 rajnai frt.

Ami végül, az egyes harminczadokat illeti, 1711-ben a legtöbb bort: 2508 hordóval a sátoraljaúj helyi, 1231 hordóval a bártfai és 798 hordóval a jászói harminczadon vitték ki. 1712. és 1713-ban: a bártfain, de 1714. és 1715-ben ismét a sátoraljaúj helyi harminczadon vitték ki legtöbb bort, míglen 1717-ben az utóbbit, mint főkharminczadot a tokaji harminczadhivatal alá rendelték. Ettől kezdve Tokaj és Jászó versengenek egymással a borkivitelben. 1717., 1720., 1721., 1722. és 1724-ben: Tokajé, 1718., 1719., 1723., 1725. és 1726-ban pedig: Jászóé a palma, ahol a kivitel 2814 hordótól 4456 hordóig ingadozik. Legjobban megközelíti őket a bártfai, késmárki és eperjesi harminczad borkivitele, mindannyi 1000 hordón felül, a homonnai pedig 500 hordón felül. Az 500 hordón alul maradnak a lublyói, sztropkói, munkácsi, ungvári, varannói (1716-ban megszűnt), palocsai és ófalvi harminczadok. 1727—35-ig harminczadok szerint nincsen kimutatva a borkivitel.

T. K.

A posta ősi hazája. Marco Polo, a híres utazó, ki a XIII. század második felében Khinában hosszabb ideig tartózkodott, ó-francia nyelven tollba mondott uti élményeiben ez cím alatt: Hogyan utaznak a nagy-kán követői és küldönczei (messagiers et coursiers) Cambaluból (a nagy-kán székvárosából) a különböző országokba és tartományokba, a posta történetére vonatkozólag a következő, fölöttébb érdekes közléseket teszi:

„Tudnotok kell, hogy Cambalu városából sok út vezet különböző tartományokba, mely utak mindegyike azon tartomány nevét viseli, a hová vezet. És ha az ember Cambaluból utazik azon az uton, melyen akar, és ha 25 mérföldet (milles) megjárt, oly császári intézetre talál (si treuvent les messages du seigneur) vagyis postára (une poeste), melynek iam b a neve, ami francia nyelven annyit tesz, mint lóállomás (poeste de chevaux).“

„Ezen postaállomáson, melyen a követek közlekednek, van egy szép, nagy, gazdagon fölszerelt ház, ahol azok (a követek) megszállanak

¹)V. ö. a: „Historisches Jahrbuch“ XXI. kötetének 1. füzetében 22—58. lapon Jos. Rübsam cikkét a postaszolgáltatásról „Aus d. Urzeit d. modern. Post. 1424—1562.